

تهیه گزارش مبتنی بر شواهد در خصوص رصد میزان اختلالات گلوکز بالای خون در کشور

مجری: دکتر امیرعباس مؤمنان

گروه: علوم بالینی

سال شروع: ۱۳۹۲

سال پایان: ۱۳۹۳

چکیده

مقدمه

دیابت و سایر اختلالات گلوکز خون، شایع‌ترین بیماری متابولیک در انسان است و شیوع آن به سرعت در اکثر کشورها از جمله ایران در حال افزایش است. سازمان بهداشت جهانی شیوع دیابت را در جمعیت بالای ۲۵ سال جهان حدود ۱۰ درصد گزارش نموده است که بیشترین شیوع آن مربوط به منطقه EMRO است. علی‌رغم افزایش دانش علوم پزشکی و مهارت بالینی در کنترل این بیماری هنوز دیابت از شایع‌ترین علل ابتلا به بیماری‌های قلبی عروقی، نابینایی، نارسایی کلیه و قطع عضو است و هنوز هم درمانی برای دیابت وجود ندارد. از این رو تهیه گزارش مبتنی بر شواهد در خصوص رصد میزان اختلالات گلوکز خون بالا در کشور جهت مدیریت این بیماری و عوارض آن ضروری به نظر می‌رسد.

روش‌شناسی

این گزارش با بررسی اسناد معتبر و مقالات مرتبط با موضوع دیابت و اختلال گلوکز به دست آمد. در مقالات به یافتن موضوعاتی مرتبط با وضعیت موجود در کشور، مقایسه استان‌ها، مقایسه ایران با سایر کشورها، عوامل تأثیرگذار پرداخته شد و راهکارهایی بر اساس یافته‌های مقالات ارائه شد. گزارش تهیه‌شده توسط اعضای گروه علوم بالینی مورد بررسی قرار گرفت و پس از اعمال نظرات گزارش نهایی اصلاح و ارسال شد.

یافته‌ها

سازمان بهداشت جهانی در گزارش رسمی خود با عنوان Global on noncommunicable disease 2010 status report شیوع اختلالات گلوکز بالا را در جمعیت بالای ۲۵ سال ایران در سال ۲۰۰۸، ۸/۳ درصد (۸/۹ درصد در زنان و ۷/۸ درصد در مردان) گزارش نموده است. این گزارش روند تغییرات متوسط قند خون ناشتا در این جمعیت را در سال‌های ۲۰۰۰-۱۹۸۰ را به‌طور افزایشی گزارش داده اما در سال‌های ۲۰۰۸-۲۰۰۰ نتایج نشان‌دهنده کاهش متوسط قند خون ناشتا بوده است. با این وجود همان‌گونه که گزارش شد درصد افراد دارای قند خون ناشتای بالا در سال ۱۳۸۶ (۲۰۰۷) در مقایسه با سال ۱۳۸۳ (۲۰۰۴) از ۵/۹ به ۹/۷ رسیده است.

در برنامه ملی پایش وضعیت عوامل خطر بیماری‌های غیر واگیر در جمهوری اسلامی ایران سال ۲۰۰۸ شیوع اختلال گلوکز ناشتا در مردان در آذربایجان شرقی و در زنان در استان قزوین نسبت به سایر استان‌ها شیوع بیشتری داشت.

کشور ایران با داشتن ۴/۵ میلیون بیمار دیابتی (بالغین بالاتر از ۲۰ سال) در سال ۲۰۱۲ میلادی از نظر شیوع دیابت در رتبه سوم در بین کشورهای منطقه WANA قرار دارد.

مطالعات انجام‌شده در خصوص عوامل تأثیرگذار بر شیوع دیابت نوع دو در جمعیت ایرانی افزایش سن، سابقه خانوادگی، چاقی عمومی، چاقی شکمی، هیپرتریگلیسریدمی و فشارخون سیستولیک بالا را مهم‌ترین عوامل ایجادکننده دیابت ذکر نموده‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری

از مهم‌ترین راهکارهای پیشنهادی مؤثر در کنترل دیابت و اختلالات گلوکز بالا و سایر عوامل خطر ساز ابتلا به بیماری‌های غیر واگیر مداخلات آموزشی شامل خانواده، جامعه و مدرسه و می‌تواند شامل فعالیت‌هایی چون آموزش عمومی سلامت، آموزش در مدارس، آموزش جوانان، آموزش دست‌اندرکاران سلامت و درمان، آموزش در محل کار، آموزش در پایگاه‌های مراقبت سلامت نظیر مراکز بهداشتی درمانی، خانه‌های سلامت و ... باشد.

کلیدواژه: دیابت، اختلالات گلوکز، بیماری‌های غیر واگیر، ایران، آموزش عمومی سلامت.